

ჰიბრიდული გამოწვევების რეგულირების სირთულე თანამედროვე სამყაროში

ალექსანდრე კიკნაძე

სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების

ფაკულტეტის დოქტორანტი

Kiknadze.aleko@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0000-7403-1641>

DOI: <https://doi.org/10.52340/splogos.2025.01>

აბსტრაქტი

დღევანდელ არაპროგნოზირებად სამყაროში კაცობრიობა მუდმივად ცვალებადი რეალობის პირისპირ აღმოჩნდა, სადაც ინფორმაციული ნაკადების სწრაფი დინება საზოგადოებრივი ყოფიერების ნებისმიერ სექტორში სულ უფრო ართულებს სიტუაციური კონიუნქტურის მართვასა და კონტროლს. სახელმწიფო უსაფრთხოების თვალსაზრისით, ჰიბრიდული გამოწვევების პირობებში, ერთსა და იმავე დროსა და სივრცეში მიმდინარე პროცესების არასტაბილურობა, გაურკვევლობა, კომპლექსურობა და ორაზროვნება (VUCA) ართულებს კონფლიქტური სიტუაციების დარეგულირების გზებისა და მეთოდების ძიებას. სტატია მიზნად ისახავს ხაზი გაუსვას მიმდინარე გლობალური კონტექსტის რთულ ხასიათსა და ეძიოს მისი დარეგულირების გზები.

საკვანძო სიტყვები: არასტაბილურობა, გაურკვევლობა, კომპლექსურობა, ორაზროვნება, გამოწვევა.

The Complexity of Regulating Hybrid Challenges in the Modern World

Aleksandre Kiknadze

PhD student, Faculty of Law and International Relations,

Georgian Technical University

Kiknadze.aleko@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0000-7403-1641>

Abstract

In today's unpredictable world, humanity is confronted with an ever-evolving reality, where the swift flow of information across all sectors of society makes it increasingly difficult to manage and control the prevailing situational dynamics. From a state security perspective, the complexity and uncertainty of hybrid challenges – exemplified by the VUCA (Volatility, Uncertainty, Complexity, and Ambiguity) conditions – complicate the identification of effective methods to address and regulate conflict situations. This article highlights the intricate nature of the current global context and proposes potential solutions to mitigate these challenges.

Keywords: Volatility, Uncertainty, Complexity, Ambiguity, challenge.

ცივი ომის დასრულების შემდეგ განვითარებულმა მოვლენებმა მანამდე არსებული მსოფლიო წესრიგი და გეოპოლიტიკური სურათი სრულად შეცვალა. ძალთა ბალანსის რღვევამ ორპოლუსიანი სამყარო უნიპოლარულად აქცია, სადაც დომინანტი სახელმწიფო ამერიკის შეერთებული შტატები აღმოჩნდა. გლობალიზაციის პროცესებმა დაჩქარებული სახე მიიღო, რომლის საბოლოო მიზანს სხვადასხვა ქვეყნების, რეგიონების, ხალხთა საყოველთაო ინტეგრაცია და ერთიანი მსოფლიო საზოგადოების ჩამოყალიბება წარმოადგენს. ბოლო ათწლეულების განმავლობაში განვითარებულმა ღრმა სოციალურ-ეკონომიკურმა, პოლიტიკურმა და კულტურულმა ძვრებმა ახალი რეალობა შექმნა, რომელმაც საერთაშორისო ურთიერთობები სულ სხვა საფეხურზე აიყვანა.

თავდაპირველად ჩანდა, რომ გლობალიზაციამ შეამცირა სახელმწიფოთაშორისი ომების საფრთხე, რამდენადაც ქვეყნის სუვერენიტეტი მხოლოდ ტერიტორიული საზღვრების დაცულობით აღარ განისაზღვრებოდა და სცდებოდა კონკრეტული ქვეყნების მთავრობათა ნებას, დამოუკიდებლად ეწარმოებინათ საგარეო პოლიტიკა - საკუთარი ინტერესებიდან გამომდინარე. არასახელმწიფო აქტორებმა, საერთაშორისო ორგანიზაციებმა და ალიანსებმა, მოიპოვეს მნიშვნელოვანი ადგილი მსოფლიო მმართველობის პროცესებში, რითაც გარკვეულწილად დააკნინეს სახელმწიფო სუვერენიტეტის შინაარსი.¹ დასავლურ სამყაროში თავდაცვისა და უსაფრთხოების მიმართულებით გამოიკვეთა არასათანადო დამოკიდებულების ტენდენციები და პრიორიტეტული კეთილდღეობაზე ორიენტირებული მიდგომები გახდა. ევროპის წამყვანმა ქვეყნებმა შეამცირეს თავდაცვის ბიუჯეტი, არმიები და განახორციელეს საბრძოლო ტექნიკის უტილიზაცია.

მოვლენების ამგვარმა განვითარებამ ცხადყო, რომ ეს მდგომარეობა ვერ აღმოჩნდა მშვიდობისა და უსაფრთხოების გარანტი. უფრო – პირიქით, უნიპოლარულ სამყაროში მსოფლიო ძალთა არათანაბარმა გადანაწილებამ ძალაუფლების მოყვარე ქვეყნებში გაზარდა აგრესიული და რევანშისტული განწყობები. ასპარეზზე გამოჩნდა, კარგად შეიარაღებული ტრანსნაციონალური კრიმინალური თუ ტერორისტული ორგანიზაციები, რომლებიც ხშირ შემთხვევაში, აგრესიული ქვეყნების მთავრობების მხარდაჭერითაც სარგებლობდნენ. წარმოიქმნა ისეთი ტიპის რისკები და საშიშროებები, რომელთაგან თავის დაღწევის შესაძლებლობა ერთეული სახელმწიფოების ეროვნული კონტროლის არეალს

¹ გიორგი სანიკიძე, ნინო კილურაძე. „თანამედროვე საერთაშორისო ურთიერთობები: მსოფლიო პოლიტიკის გლობალიზაცია“, გამომცემლობა - თბილისი : მერიდიანი, 2001. გვ.50-51, 80

გაცდა, გახდა უფრო მასშტაბური და მრავალწახნაგოვანი.² პროცესებში ჩართული აღმოჩნდა, როგორც სახელმწიფო ძალის ყველა ელემენტი და საზოგადოებრივი ყოფიერების ნებისმიერი სფერო, ასევე საერთაშორისო ეკონომიკური, პოლიტიკური თუ სამხედრო ალიანსები და სხვა არასახელმწიფო აქტორები.³ შეიქმნა ახალი დაბრკოლებები, რომლებიც დროთა განმავლობაში ჩამოყალიბდა მრავალშრიან და ფართო დიაპაზონის მქონე ჰიბრიდულ საფრთხეებად. თანდათანობით გამოიკვეთა ჰიბრიდული ომის კონტურები, რომელმაც გადამწყვეტი როლი ითამაშა თანამედროვე საერთაშორისო პოლიტიკური ურთიერთობების ჩამოყალიბებაში.

თანამედროვე მსოფლიოს წინაშე არსებული ჰიბრიდული საფრთხეები გამოირჩევა ბრუტალური ხასიათით, კომპლექსურობითა და გაურკვევლობებით. სამყარო ნაკლებად მოქნილი და ადვილად მოწყვლადი გახდა იმ სერიოზული გამოწვევის წინაშე, რომელსაც სისტემატურად აწყდება.

მაღალგანვითარებული ტექნოლოგიების ხელმისაწვდომობამ და ინფორმაციის სწრაფმა დინებამ, მოვლენების გაანალიზების, სათანადო დასკვნების გამოტანის, სწრაფად ადაპტირებისა და სწორი გადაწყვეტილების მიღების დეფიციტი შექმნა. კაცობრიობამ თავი რომ გადაირჩინოს უმართავი პროცესებიდან და ქაოსიდან, საჭიროებს ახლებურ ხედვასა და კომპლექსური მიდგომების შემუშავებას, რისთვისაც აუცილებელია მიმდინარე პროცესები შესწავლილ იქნას ფართო სპექტრით. ასევე მოხდეს წარსული პროცესების ღრმა ანალიზი - ფართო ინტერდისციპლინური პერსპექტივიდან, რაც რელევანტურია/ მიზანშეწონილია მოვლენათა სისტემური გააზრებისთვის.

თანამედროვე გამოწვევების ჰიბრიდულ ბუნებას განსაზღვრავს მისი ოთხი ძირითადი მახასიათებელი: **არასტაბილურობა, გაურკვევლობა, კომპლექსურობა და ორაზროვნება.**⁴ ერთსა და იმავე დროში და სივრცეში, ამ მახასიათებლების ერთობლიობა ართულებს კონფლიქტური სიტუაციების გზების დარეგულირების მეთოდების ძიებას.

² გუგული მაღრაძე და ვახტანგ მაისაია, *21-ე საუკუნის საერთაშორისო პოლიტიკა და „თანამშრომლობითი უსაფრთხოების“ თეორია: მითი და რელობა - რეგიონული და გლობალური ასპექტები*, თბილისი, გამომცემლობა უნივერსალი. 2017, გვ. 25

³ ირაკლი გაბელია, „საერთაშორისო უსაფრთხოების გამოწვევები თანამედროვე მსოფლიოში“. კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტი, თბილისი, 2020. გვ. 23

⁴ The World of Work project, *VUCA – A Way to View our Unpredictable World*. 2024.

<https://worldofwork.io/2024/08/vuca-a-way-to-view-our-unpredictable-world/> (30.12.2024)

არასტაბილურობა: დღეს კაცობრიობას უწევს იცხოვროს სწრაფად ცვალებად, არაპროგნოზირებად რეალობაში, სადაც მოვლენები სპონტანურად და მოულოდნელად ვითარდება, ისე, რომ შეუძლებელია მოვლენათა მიზეზ-შედეგობრივი ანალიზის გაკეთება. ინფორმაციას ახასიათებს ფართოდ გავრცელების უნარი და მასშტაბურობა, სწრაფად მოიცავს ერებს, ქვეყნებსა და კონტინენტებსაც კი, თანამედროვე სამყარო უკვე საინფორმაციო ეპოქად მოიხსენიება.

გაურკვევლობა: არასტაბილურობის, სპონტანურობის, სისწრაფისა და მასშტაბურობის გამო, მეტად რთული ხდება მოვლენების წინასწარ განჭვრეტა და პროცესების განვითარების პროგნოზირება. ისტორიული გამოცდილება კარგავს შესაბამისობასა და იშვიათად ერგება ახალ რეალობას, რაც თითქმის შეუძლებელს ხდის რისკების დროული შეფასებისა და პრევენციული ზომების მიღების შესაძლებლობას. მაშინაც კი, როცა პროცესები მიზეზებსა და მიზნებში წარსულ გამოცდილებასთან თანხვედრაშია, სწრაფად განვრცობადობის გამო, ანალოგების გათვალისწინება და პრაქტიკაში გამოყენება ყოველ ჯერზე დაგვიანებული და უპერსპექტივოა. მეორეს მხრივ, მუდმივი გაურკვევლობა არახელსაყრელ გარემოს ქმნის გრძელვადიანი დაგეგმარებისათვის, რადგან არასტაბილური პირობები ართულებს პროგნოზებს, რესურსების ეფექტიან განაწილებასა და სტრატეგიული მიმართულებების განსაზღვრას.

კომპლექსურობა: სამყაროში მიმდინარე პროცესების კონიუნქტურა იმაზე უფრო რთულია, ვიდრე ოდესმე ყოფილა. ის ხასიათდება მრავალშრიანი სპექტრით, რომელიც ძნელად აღსაქმელი და გასაგებია. ყოველი შრე ისე ერწყმის და გადადის მეორეში, რომ შეუძლებელი ხდება ერთმანეთისგან მათი მკვეთრად გამიჯვნა და დადგენა, თუ როდის სრულდება ერთი ეტაპი და იწყება სხვა. პრობლემათა მსგავსი კომპლექსურობა ამცირებს მოქნილობას, აფერხებს სწორი გადაწყვეტილებების მიღებისა და ამოცანების დასახვის უნარს. ქმედება-უკუქმედების ჯაჭვში რთულდება მკვეთრად ჩამოყალიბებული სწორი გზის დროულად არჩევა, რადგან ურთიერთდაკავშირებული, დინამიკურია ცვალებადი გარემო და მრავალფუნქციური ფაქტორების შემცველი.

ორაზროვნება: წარსულში ჩამოყალიბებული კლასიკური მიდგომები და საუკეთესო გამოცდილება, თანამედროვე სამყაროში, ფაქტობრივად, არ მუშაობს. ეპოქალური რეალობიდან გამომდინარე, არსებული გამოწვევები დღეს მოქმედი მკაცრი კონტროლის წინაშე აყენებს ურთიერთგამომრიცხავ მოთხოვნებს. ისინი წინააღმდეგობრივი და პარადოქსულია, რაც ხშირ შემთხვევაში, იწვევს უკვე არსებულ ღირებულებათა

სისტემების გადაფასებას. სამყაროში მიზეზ-შედეგთა უწყვეტი ცვლა განაპირობებს პროცესების დინამიკას, რაც ყოველი შედეგი ახალი მოვლენების საფუძვლად გვევლინება. ხილული რეალობის ფესვები ღრმადაა ჩამარხული და მისი „საცეცები“ საზოგადოებრივი ურთიერთობების უამრავ სფეროს სწვდება, წინასწარ დადგენილი წესებით მოქმედება კი უკეთესი შედეგის მიღწევის გარანტია ვერ იქნება. ასეთ პირობებში გადაწყვეტილების მიღება მოითხოვს გამბედაობას, ფართო ცნობიერებას, კომპლექსურ და ჰიბრიდულ მიდგომას. ამდენად, სიტუაციური გადაწყვეტილებები შესაძლებელია განხილულ იქნეს, როგორც ორაზროვანი; სამოქმედო წესები დადგინდეს ინდივიდუალურად, ხშირად აბსოლუტურად განსხვავებული, ერთმანეთის საპირისპირო მეთოდებით, შექმნილი რეალობიდან გამომდინარე - კონკრეტული ვითარების გათვალისწინებით. ასეთ დროს შესაძლებელია, გაჩნდეს ორმაგი სტანდარტებით მოქმედება, რადგან სიტუაციის გასაკონტროლებლად და დასარეგულირებლად ზოგჯერ საჭიროა დადგენილი წესების წინააღმდეგ წასვლა. ყოველივე ამის თავმოყრა და სისტემატიზაცია არის გლობალური მსოფლიოსი და ცალკეულ სახელმწიფოთა ეროვნული უსაფრთხოების უზრუნველყოფის სტრატეგიის თანამედროვე მართვა-კონტროლის მთავარი პრიორიტეტი. რამდენადაც საქმე ეხება ჰიბრიდულ კონფლიქტებს, რომლებიც მომავალი ათწლეულების განმავლობაში გადამწყვეტ გავლენას მოახდენს თანამედროვე საზოგადოების განვითარებაზე, უნდა შემუშავდეს ახალი სისტემური მიდგომები, რომლის მთავარი ხერხემალი, ნებისმიერი რთული ჰიბრიდული კომბინაციის შემთხვევაში, უცვლელი დარჩება, მაგრამ თავისუფალი მოქმედების არეალისათვის ღიად დატოვებს შესაძლებლობების ფანჯარას. ჰიბრიდული ომის, როგორც კონფლიქტის ახალი ფორმის აღმოცენება, ძირეულად ცვლის უსაფრთხოების ლანდშაფტს და უამრავ კითხვას აჩენს არსებული უსაფრთხოების ინსტიტუტების შესაძლებლობების თვალსაზრისით. ამ საფრთხეების შეკავებისა და დაძლევისთვის აუცილებელია, სახელმწიფოებმა შეიმუშაონ ერთიანი სტრატეგიული მიდგომები სხვადასხვა მიმართულებით და განახორციელონ კოორდინირებული მოქმედებები. სისტემა უნდა იყოს ცენტრალიზებული, მაგრამ იმდენად მოქნილი, რომ შეძლოს სწრაფად გადაწყობა ნებისმიერი ახალი ტიპის გამოწვევების შესაბამისად.⁵

⁵ **Yarger R., & Harry Dr.** *Strategic Theory for the 21st Century: The Little Book on Big Strategy*. US Army War College, USAWC Press, 2006. pp.18-19

ეროვნულ დონეზე, ახალი თავდაცვითი სისტემის უმთავრეს ამოცანად ისახება აგრესორის სავარაუდო მიზნების ადრეულ ეტაპზე აღმოჩენა და განსაზღვრა, რაც აუცილებელი და საკმარისი წინაპირობა გახდება სახელმწიფო და არასახელმწიფო სტრუქტურების დროული გადაწყობისა და საომარ ოპერაციებში ჩართულობის მზადყოფნისათვის. აგრეთვე, სისტემა მოქნილი იქნება ყველა – ეროვნული თუ კოალიციური – რესურსის მობილიზებისა და მათ რაციონალურ გამოყენებასთან დაკავშირებული საკითხების გადასაწყვეტად, რათა უმცირეს დროში და ნაკლები დანაკარგით მიღწეულ იქნეს მოწინააღმდეგის შეკავება და მასზე საბოლოო გამარჯვების მოპოვება. საჭიროების შემთხვევაში, ყველა სახელმწიფო თუ არასახელმწიფო სტრუქტურამ, მათ შორის, კერძო თუ საჯარო დაწესებულებამ, ასევე თითოეულმა მოქალაქემ, უნდა იცოდეს საკუთარი როლი და ყოველგვარი პანიკის გარეშე ჩაერთოს ქვეყნის უსაფრთხოებისთვის აუცილებელ ღონისძიებებში. აღნიშნული თავდაცვითი სისტემის არსებობა იმდენად მნიშვნელოვანია, რომ სახელმწიფომ მაქსიმალურად უნდა მიმართოს ინტელექტუალური თუ მატერიალური რესურსი მისი შექმნისა და სრულყოფისათვის. ასეთი სისტემის ამოქმედება ქმნის რეალურ ბარიერებს პოტენციური მოწინააღმდეგისთვის და აშკარა მესიჯია აგრესორისთვის, რომ მისი ჩანაფიქრის ხორცშესხმა შეუძლებელი, ან რთულად განსახორციელებელი. ასეთი სისტემა, ქვეყნის შიგნით, ზრდის დაცულობისა და სტაბილურობის განცდას, რაც დადებითად აისახება საზოგადოების ფსიქოლოგიურ მდგომარეობაზე.

ასიმეტრიული კონფლიქტები - ხასიათდება ძალთა არათანაბარი თანაფარდობით და ხშირად მოიცავს არასახელმწიფო აქტორებს, როგორიცაა ტერორისტული ორგანიზაციები, რომლებიც ებრძვიან სახელმწიფოს ან უფრო დიდ სამხედრო ძალებს. ⁶ 21-ე საუკუნემ აშკარა გახადა წინააღმდეგობის შესაძლებლობების განვითარებისა და ყოვლისმომცველი ტოტალური თავდაცვის კონცეფციის შემუშავების აუცილებლობა. წინააღმდეგობის, შეკავების, გამძლეობისა და მდგრადობის ეროვნულმა კონცეფციამ გამართულად უნდა იმუშაოს, როგორც მტრის შემოჭრამდე, ასევე ქვეყნის ნაწილობრივი ან სრული ოკუპაციის შემთხვევაში. ეს კონცეფცია მოითხოვს ინოვაციურ მიდგომებს და დამატებით ინსტრუმენტებს თანამედროვე თავდაცვით არსენალში. საუბარია არა მხოლოდ

⁶ Frank G. Hoffman, „*Conflict in the 21st century: The Rise Of Hybrid Wars*“, Potomac Institute for Policy Studies Arlington, Virginia December 2007, p.11.

სახელმწიფოებრივი დანიშნულების სამხედრო ძალაზე, არამედ სამოქალაქო საზოგადოებაზე, მოსახლეობაზე, რომელშიც მოიაზრება მთლიანად სამოქალაქო თავდაცვა. მათ ერთობლიობას შეიძლება თავისუფლად ეწოდოს ერთიანი, ტოტალური, ყოვლისმომცველი თავდაცვითი ძალები.

წინააღმდეგობის გაწევა, როგორც ომის ფორმა, შეიძლება ჩაითვალოს მრავალშრიან, სიღრმისეულ ეროვნული თავდაცვის ნაწილად. ამ მიზნით, **ყოვლისმომცველი, ტოტალური თავდაცვის კონცეფცია** პირველ რიგში ცდილობს განსაზღვროს ეროვნული მდგრადობის კონცეფცია კრიზისამდე გარემოში. ცდილობს, შეიმუშაოს წინააღმდეგობის მოთხოვნები და მხარი დაუჭიროს დაგეგმვასა და ოპერაციებს იმ შემთხვევაში, თუ მოწინააღმდეგე კომპრომისზე წავა, ან – პირიქით, დაარღვევს ქვეყნის სუვერენიტეტსა და დამოუკიდებლობას. კონცეფციამ უნდა აჩვენოს ეროვნული მდგრადობის, ლეგიტიმურობის შენარჩუნების კრიტიკული მნიშვნელობა - წინააღმდეგობრივი ოპერაციების წარმოებისას ტერიტორიული მთლიანობისა და ეროვნული სუვერენიტეტის აღდგენისთვის ბრძოლის დროს.

ტოტალური თავდაცვის კონცეფციამ განსაკუთრებული მნიშვნელობა შეიძინა პატარა ერებისთვის, რომლებიც მუდმივად დგანან ასიმეტრიული კონფლიქტების წინაშე და ერთი შეხედვით, არ გააჩნიათ საკმარისი ძალა და რესურსები წინ აღუდგნენ თანამედროვე, ჰიბრიდულ გამოწვევებს.

თანამედროვე კონფლიქტები ხშირად ჰიბრიდულია, რაც მოიცავს არა მხოლოდ სამხედრო ძალას, არამედ კიბერშეტევებს, დეზინფორმაციას, ეკონომიკურ ზეწოლას და სხვა არატრადიციულ მეთოდებს. ტოტალური თავდაცვა მოიცავს მზადყოფნას ამ მრავალფეროვანი საფრთხეების მოსაგერიებლად.

ტოტალური თავდაცვა მოითხოვს ეროვნულ ერთიანობასა და სოლიდარობას. სადაც ყველა მოქალაქე გრძნობს, რომ იგი მნიშვნელოვან როლს ასრულებს ქვეყნის დაცვაში, ეს აძლიერებს ეროვნულ თვითშეგნებასა და წინააღმდეგობის უნარს.

ტოტალური თავდაცვის დოქტრინა ასევე ემსახურება შეკავების ფაქტორს. პოტენციურმა აგრესორმა უნდა იცოდეს, რომ მცირე ერიც კი, რომელიც მთლიანად არის მობილიზებული, სერიოზულ წინააღმდეგობას გაუწევს და მისი დამარცხება ადვილი არ იქნება.

ამრიგად, ტოტალური თავდაცვის კონცეფცია პატარა ერებს საშუალებას აძლევს, ეფექტურად დაუპირისპირდნენ თანამედროვე გამოწვევებს და დაიცვან საკუთარი

სუვერენიტეტი, მაშინაც კი, როდესაც ძალთა თანაფარდობა ერთი შეხედვით მათ სასარგებლოდ არ არის.

საქართველო და ზოგადად, სამხრეთ კავკასია, ოდითგანვე წარმოადგენდა უმნიშვნელოვანეს გზაჯვარედინს, დომინანტი ძალების გეოპოლიტიკური ინტერესების გადაკვეთის ადგილს, კერძოდ, ევროპასა და ახლო აღმოსავლეთს, ასევე დასავლეთსა და რუსეთს შორის სავაჭრო ურთიერთობების ჩამოყალიბებაში, რაც მას სამხედრო ესკალაციის მაღალი რისკის რეგიონად აქცევდა. თანამედროვე ეპოქაში აზია-ევროპის დამაკავშირებელ უმოკლეს სახმელეთო დერეფანზე კონტროლის მოპოვება ჰიბრიდული ინსტრუმენტების გამოყენებით კიდევ უფრო მიმზიდველი და მარტივი აღმოჩნდა. საკუთარი გეოპოლიტიკური მიზნების განსახორციელებლად და რეგიონზე გავლენის დასაბრუნებლად გასული საუკუნის 90-იანი წლებიდან მოყოლებული, რუსეთი გამუდმებულ ცდილობს კავკასიაში შექმნას არასტაბილური გარემო, რაც აფერხებს სუვერენული ქვეყნების დემოკრატიულ რელსებზე გადასვლას და რეგიონის სატრანსპორტო დერეფნად გადაქცევის პროცესს.

რუსეთისგან მომდინარე ჰიბრიდული საფრთხეების წინაშე მდგარი პატარა ქვეყნის, თავდაცვითი სტრატეგიის ძიების პროცესში გამოიკვეთა, რომ გადაწყვეტილების მიმღებ სუბიექტებს სიტუაციური ანალიზისა და ზუსტი რეაგირებისთვის სჭირდებათ სხვადასხვა ინსტიტუტებთან თუ საზოგადოების დაინტერესებულ მხარეებთან მუდმივ კოორდინაციაში ყოფნა. სწორედ ეს უნდა უზრუნველყოს სისტემამ, რაც საკუთარ თავში მოქნილობასა და გამოწვევებზე ეფექტურ საპასუხო რეაგირებას მოიაზრებს.

VUCA (არასტაბილურობა, გაურკვევლობა, სირთულე, ორაზროვნება) ტერმინი ზუსტად აღწერს იმ გამოწვევებს, რომლებიც თანამედროვე სახელმწიფოებსა და საზოგადოებებს ატყდებათ თავს. ჰიბრიდული ომები, ტერორიზმი, კიბერშეტევები, დეზინფორმაცია, ეკონომიკური კრიზისები - ეს ყველაფერი VUCA სამყაროს გამოწვევაა და მოითხოვს მათთან გასამკლავებელ თანამედროვე სტრატეგიებს.

დასკვნა:

ამრიგად, თანამედროვე გლობალურ სამყაროში, რომელსაც ახასიათებს არასტაბილურობა, გაურკვევლობა, კომპლექსურობა და ორაზროვნება, ჰიბრიდული გამოწვევების დარეგულირების გზების ძიება სხვადასხვა დარგის სპეციალისტებისა თუ ექსპერტთა კვლევის საგნად იქცა. სახელმწიფო უსაფრთხოების თვალსაზრისით, თავდაცვის ყოვლისმომცველი მიდგომა, სადაც ინფორმაცია თავისუფლად მიედინება

დაინტერესებულ მხარეებს შორის, საშუალებას იძლევა ადრეულ ეტაპზე იდენტიფიცირდეს ჰიბრიდული საფრთხეები, რათა დროულად დაიწყოს მათი დამუშავების პროცესები ანალიზის, შეფასებისა და გადაწყვეტილების მისაღებად.⁷ ეს ამცირებს ქვეყნის მოწყვლადობას და უფრო დაცულს ხდის მას ჰიბრიდული გამოწვევების წინაშე.

ჰიბრიდული საფრთხეები შეიძლება მოიცავდეს სხვადასხვა სფეროს - პოლიტიკურს, ეკონომიკურს, საინფორმაციოს, კიბერნეტიკულს და ა.შ. ყოვლისმომცველი მიდგომა უზრუნველყოფს, რომ ყველა ეს განზომილება იყოს გათვალისწინებული და საფრთხეები კომპლექსურად შეფასდეს.

ინფორმაციის დროული მიღება და ანალიზი ხელს უწყობს არა მხოლოდ რეაგირებას არსებულ საფრთხეებზე, არამედ მათ პრევენციასა და პროაქტიულად მოქმედებას.

ჰიბრიდული საფრთხეები ხშირად საერთაშორისო ხასიათისაა და მოითხოვს ქვეყნებს შორის თანამშრომლობას. ინფორმაციის გაზიარება და ერთობლივი ქმედებები აძლიერებს საერთო უსაფრთხოებას.

ამრიგად, თავდაცვის ყოვლისმომცველი მიდგომა, წარმოადგენს ეფექტურ ინსტრუმენტს თანამედროვე ჰიბრიდული გამოწვევების დასაძლევად და ქვეყნის უსაფრთხოების გასაძლიერებლად.

გამოყენებული ლიტერატურა და ელექტრონული წყაროები:

1. გაბელია, ირაკლი. „საერთაშორისო უსაფრთხოების გამოწვევები თანამედროვე მსოფლიოში“. კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტი, თბილისი, 2020. (25)
2. მალრაძე, გუგული და ვახტანგ მაისაია, *21-ე საუკუნის საერთაშორისო პოლიტიკა და „თანამშრომლობითი უსაფრთხოების“ თეორია: მითი და რელობა - რეგიონული და გლობალური ასპექტები*, თბილისი, გამომცემლობა უნივერსალი. 2017. (207).
3. სანიკიძე, გიორგი. კიდურაძე ნინო, *თანამედროვე საერთაშორისო ურთიერთობები, მსოფლიო პოლიტიკის გლობალიზაცია, გამომცემლობა - თბილისი : მერიდიანი, 2001. (218)*
4. Hoffman F.G., „Conflict in the 21st century: The Rise Of Hybrid Wars“, Potomac Institute for Policy Studies Arlington, Virginia December 2007. (72)
5. **Yarger R., & Harry Dr.** *Strategic Theory for the 21st Century: The Little Book on Big Strategy*. US Army War College, USAWC Press, 2006. (94)

⁷ Tuukka Elonheimo, „Comprehensive Security Approach in Response to Russian Hybrid Warfare“, (Strategic Studies Quarterly, 2021, pp113-137), 124. <https://www.jstor.org/stable/48618299?seq=13> (25.05.2023)

6. Elonheimo T., „Comprehensive Security Approach in Response to Russian Hybrid Warfare“, (Strategic Studies Quarterly, 2021, (113-137).
<https://www.jstor.org/stable/48618299?seq=13> (30.12.2024)
7. The World of Work project, *VUCA – A Way to View our Unpredictable World*. 2024.
<https://worldofwork.io/2024/08/vuca-a-way-to-view-our-unpredictable-world/> (30.12.2024)